

soud slyšev státního zástupce v neveřejném sezení. Proti rozhodnutí soudu, které ve případě vydání zákazu v místě soudu budiž veřejně vyvěseno, může pro případ odmítnutí žádosti podati státní zástupce ve 3 dnech stížnost na soud II. instance resp. proti rozhodnutí soudu okresního na soud I. instance. Naproti tomu přísluší súčasněným proti výroku, že obsah tiskopisu zakládá trestní skutek, vznésti odpor a také tehdy, když tento výrok byl vynesena následkem stížnosti státního zástupce soudem vyšší instance (plen. rozh. kass. dv. z 1. června 1881, č. sb. 333). Odpor budiž vznesen v 8 dnech po vyhlášení nálezu; o něm nalézá soud, který v I. instanci nalezl, ve veřejném sezení slyšev strany. Veřejnost sezení nesmí se v tomto případě vyloučiti pouze z toho důvodu, že by jí byl zmařen účel zabavení tiskopisu (plen. rozh. kass. dv. z 23. dubna 1885 č. sb. 773). Proti rozhodnutí soudu o odporu přísluší oběma stranám (plen. rozh. kass. dv. z 11. března 1880 č. sb. 239) stížnost na soud II. instance resp. proti rozhodnutí soudu okresního na soud I. instance a to ve 3 dnech. Další prostředek právní je vyloučen (§ 494 tr. ř.). Ostatně nálezen v objektivním řízení vynesena nepraejudikuje se nikterak trestnímu řízení, jež snad později proti určité osobě se zavede.

Řízení opovídací viz Úřady celní.

Řízení písemné a ústní.

I. P o j e m.

Řízení písemné je řízení, jež ovládáno je zásadou písemnosti, t. j. zásadou, dle níž soud rozhoduje na základě sporného materiálu ve spisech obsaženého. Strany činí svá přednesení písemně ve zvláštních podáních nebo protokolárně, styk mezi stranou a soudcem děje se vůbec písemně. Soud nabývá vědomosti o tvrzeních stran, jakož i o původech stranami nabízených jen z jich podání a rozhoduje též na základě materiálu ve spisech shrnutého bez ústního slyšení stran. Naproti tomu mluvíme o řízení ústním, když strany činí své návrhy ústně, tudíž bezprostředně před soudem rozhodujícím. Styk mezi stranami a soudem děje se ústně. Když pak byl sporný materiál stranami náležitě ústně přednesen a když objasněny, pokud se týče, dokázány byly při ústním jednání okolnosti pro rozhodnutí sporu závažné a rozhodné, vynesena soud rozsudek o žalobě, který se ústně prohlásí.

II. Staré řízení soudní ovládáno bylo téměř výhradně zásadou písemnosti; Josefský soudní řád rozeznává sice mezi řízením písemným a ústním (o ústním jedná v 2. kapitole §§ 17—33), avšak rozdíl ten je jen zdánlivým a záleží v tom, že v t. zv. ústním řízení jednotlivá podání: odpověď, repliku a dupliku lze při nařízených rocích podati protokolárně. Je to tedy zase jen písemnost, poněvadž nejsou rozhodna pro výrok soudcovský ústní prohlášení stran při rocích takových učiněná, nýbrž výhradně rozhodným je obsah spisů, pokud se týče protokolů. Z toho tedy vyplývá, že Josefské ústní řízení, podobně i řízení stručné nebylo řízením ústním ve smyslu shora uvedeném. Mluvíme tu o řízení ústním ve smyslu nevlastním, neboť není toto t. zv. ústní řízení nic jiného než řízením písemným s jistými formálními zvláštnostmi.

Dle starého práva bylo pravidlem při sborových soudech (též obchodních) řízení písemní, při okresních soudech řízení ústní (v nevlastním smyslu). Výjimečně i při soudech okresních bylo jednáno písemně:

1. ve sporu účetním (§ 102 o. ř. s. a dv. d. z 19. listopadu 1784 č. 368);

2. dle § 15 staré j. n. u městských delegovaných soudů okresních, pokud výmínečně (§ 37 staré j. n.) jim byly přikázány věci právní, na něž se žádný způsob řízení stručného nevztahoval;

3. konečně mohly se strany o tom dohodnouti, by na místě zákonného řízení stručného bylo jednáno písemně. Prorogace taková byla však vyloučena, šlo-li o spor manželský, rušenou držbu neb o řízení ve věcech nepatrných (bagatelní).

III. Nový soudní úřad civilní ze dne 1. srpna 1895, jenž v platnost vešel 1. lednem 1898, ovládán je zásadou ústnosti; řízení je ústní ve vlastním slova smyslu. § 176 c. ř. s. výslovně nařizuje, že strany projednávají spor před soudem nalézajícím ústně. Proto je nepřipustno, by strany místo ústního přednesení předčítaly spisy, které k soudu si přinesly (§ 177 odst. 1 c. ř. s.); rovněž nesmí soud přijati návrhy stran k protokolům jednacím (§ 210 odst. 2. c. ř. s.), stalo-li se tak nicméně je rozsudek zmatečným (§ 477 č. 8 c. ř. s.).

Avšak zásada ústnosti není (a ani nemůže) býti provedena do nejzazších krajností, nemá-li tím býti ohrožen účel řízení sporného. Proto připouští nový c. ř. s. i jiný způsob (než ústní sdělení), jímž by soud rozhodující nabyt vědomosti o látce sporné a okolnostech pro spor rozhodných. Ústní sdělení není tudíž výhradním prostředkem sdělovacím a to tím méně, poněvadž zásada ústnosti nemá významu samostatného, ona slouží jen zásadě bezprostřednosti a lze tudíž všude tam od ústnosti upustiti, kde se tím zásadě bezprostřednosti újma nečiní. Výjimkou ze zásady ústnosti připouští náš c. ř. s. písemnost a sice zejména v těchto případech:

1. Řízení sporné zahájí se z pravidla k návrhům v písemných přípravných podáních neb v písemných podáních (Schriftsätze) (žaloba, odvolání, dovolání §§ 226, 465, 505 c. ř. s.) učiněným, o kterých se odpůrce rovněž písemně vyjádří (odpověď žalobní, sdělení odvolací a odpověď revisní, §§ 243, 468, 469, 507 c. ř. s.).

2. O obsahu řízení, jež nebylo provedeno před soudem nalezacím, nýbrž bylo provedeno před soudcem z rozkazu činným (judex deputatus) nebo soudcem dožádaným (judex requisitus), nabývá rozhodující soud vědomosti ze spisů a protokolů v řízení před těmito soudci sepsaných (§§ 216, 256 [ohledně řízení přípravného], 286, 287 [řízení důkazní] c. ř. s.).

3. Listiny připouštějí se co důkaz, kvality ovšem různé, zejména dle toho, jde-li o listinu veřejnou nebo soukromou (§§ 292 nn. c. ř. s. a čl. Listiny).

4. Základem řízení rozkazního (mandátního) a řízení směnečného je listina, ovšem zvláště kvalifikovaná (§§ 548, 557 c. ř. s.).

5. O řízení, jež předcházelo v první instanci řízení před soudem odvolacím nebo dovolacím, referuje soudcům ve vyšší instanci rozhodujícím člen senátu na základě protokolů a spisů (§§ 486, 513 c. ř. s.).

6. Doložiti dlužno, že řízení odvolací a dovolací je ovládáno zásadou písemnosti a sice řízení odvolací výjimečně t. j. tenkrát, když strany vzdají se ústního jednání o odvolání (§ 492 c. ř. s.) a řízení dovolací pravidelně, ač soud nejvyšší co soud dovolací může — zdá-li se mu to potřebným — buď k návrhu neb z moci úřední naříditi rok k ústnímu

jednání (§ 509 c. ř. s.). Nedojde-li tudíž k ústnímu jednání, rozhoduje soud odvolací a dovolací na základě látky obsažené ve spisech sporných.

Řízení pozůstalostní.

I. Pojem.

Řízení pozůstalostní je souhrn všech úkonů soudu i stran, jimiž se pozůstalost zemřelého nebo za mrtva prohlášeného vyšetří a zjistí a té osobě odevzdá, která na základě konaných šetření patrně na ni právo má.

II. Příslušnost. Pozůstalost projednává zpravidla soud okresní, náleží-li však do pozůstalosti statky deskové aneb ze svazku obecního vyloučené aneb léna, soud krajský neb zemský, jež byl obecním soudem zemřelého. (§ 105 j. nor.).

Výjimky z vytčené zásady jsou:

1. ohledně projednání jmění fideikomisního: Pokud není ve schválených stanovách fideikomisních jiná fideikomisní stolice ohledně jednotlivých svěřenství určena, zakročí ten krajský neb zemský soud, který byl obecním soudem zakladatele svěřenství v čas jeho smrti; ohledně svěřenství zřízených před počtím působnosti nové j. n., zůstává příslušným posavadní soud (§ 116 jur. nor.).

2. Volné jmění velmistra, řádových rytířů a kněží německého řádu rytířského projednává řád sám (min. nař. ze dne 30. června 1853 č. 123 ř. z.) (čl. VIII. ad 1 uv. z. k jur. nor.).

3. Pozůstalost po osobách podléhajících úřadu nejv. dvorního maršálka (čl. III. uv. z. k jur. nor.) projednává tento úřad (viz čl. Úřad nejv. dvor. maršálka a Exterritorialita).

4. Obchodní soudy ve Vídni, v Praze a v Terstu projednávají pozůstalost po protokolovaných obchodnících a továrnících v jich sídle bydlících (cís. nař. ze dne 21. prosince 1855 č. 2. ř. z. z r. 1856 a čl. VIII. ad 2 uv. z. k jur. nor.).

5. Zemřel-li rakouský státní občan v cizině, projednává jeho pozůstalost soud, který byl posledním obecním soudem zemřelého v tuzemsku, nelze-li jej vyšetřiti, onen okresní soud neb sborový soud I. stolice, v jehož obvodu nemovitosti zemřelého zcela neb z větší části leží, a zanechal-li jen movitosti, kde se největší část jich nalézá (§ 106 jur. nor.).

6. Ohledně projednání pozůstalosti po cizincích platí předpisy §§ 22 až 25, 140—144 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z.; ostatně upraveno je řízení, jehož tu dlužno šetřiti, kromě toho i smlouvami a výměnou prohlášení s cizími státy (viz čl. Cizina a Cizinci).

III. Stadia řízení pozůstalostního. Dle cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 lze postup při projednání pozůstalosti rozdělití ve 3 různé oddíly a sice:

1. vyšetření pozůstalosti a vypátrání právních nástupců zemřelého; sem patří: úmrtní zápis a prohlášení poslední vůle a opatření, jež v tom směru učiniti třeba, zřízení inventáře;

2. upravení nových poměrů soudcovským sprostředkováním, při čemž je nejdůležitější přihlášení se za dědice a opatření nutná k vůli zjištění dědické posloupnosti a

3. vydání pozůstalosti t. j. odevzdání pozůstalosti pokud se týče odevzdání pozůstalosti bez dědiců fisku. Viz čl. Řízení nesporné.

ad. 1. Soud z moci úřední obstará vypořádání pozůstalosti osoby zemřelé neb za mrtva prohlášené. Soud má o to pečovati, by mu ihned